

Образователна програма за студенти за превенция на домашното насилие

БЦДИ

български център за
джендър изследвания

София, 2023

Тази програма е създадена по проект „Чрез превенция на насилието в семейството - към превенция на насилието в обществото“ по договор № 93-00-84/14.07.2023, финансиран от Министерство на правосъдието. Цялата отговорност за съдържанието на програмата се носи от Фондация „Български център за джендър изследвания“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че програмата отразява официалното становище на Министерство на правосъдието на Република България.

1. Въведение в темата за насилието над жени и домашното насилие

Насилието срещу жени придобива пропорциите на пандемия, тъй като тя засяга всички държави. Той нарушава правата и основните свободи на жертвите. Това насилие може да има опустошително въздействие върху живота на пострадалите, техните семейства и техните общности. Проучванията на петте континента показват, че никое общество не може да твърди, че е пощадено от това насилие. Насилието над жени и момичета надхвърля социалните, културните, етническите и религиозните граници. Съгласно Декларацията от 1993 г. за премахване на насилието срещу жените (резолюция 48/104) на Общото събрание на ООН това насилие се отнася до „всеки акт на насилие, насочен срещу женския пол, причиняващ или има вероятност да причини физическо, сексуално или психологическо увреждане или страдание на жените, включително заплахата от такива действия, принуда или произволно лишаване от свобода, независимо дали в общественния живот или в личния живот“.

Освен това в декларацията се посочва, че това насилие включва, но не се ограничава до физическо, сексуално и психологическо насилие в рамките на семейството и общността, включително побои, сексуално насилие над деца, насилие, свързано със зестра, изнасилване, генитално осакатяване и други традиционни практики, вредни за жените, небрачно и свързано с експлоатация насилие, сексуален тормоз и сплашване на работното място, в учебни заведения и другаде, трафик на жени, принудителна проституция и насилие, извършвано или толерирано от държавата. Най-малко една от всеки три жени в света е била бита, принуждавана да прави секс или малтретирана в живота си, като извършителят често е бил познат на нея (вж. доклада на генералния

секретар, озаглавен „Задълбочително проучване на всички форми на насилие срещу жени“ (A/61/122/Add.1)).

Първите доклади за насилието срещу много жени са публикувани през 70-те години на миналия век. Проучвания в Канада, Съединените американски щати и някои европейски страни показват, че домът не е, както се смяташе по-рано, убежище и подслон, а често е място за насилие и унижение, което членовете на семейството от мъжки пол причиняват на жени и момичета. Това насилие е под формата на побои и тормоз, включително сексуално насилие. В най-екстремните случаи жени са били убивани. Последиците започват да се измерват по отношение на въздействието върху физическото и психическото здраве на членовете на семейството. Въпреки че повечето от жертвите са възрастни жени, последиците от насилието могат да се видят във всички членове на семейството, особено при деца, които редовно са били свидетели на повтарящи се сцени на насилие между родителите.

През следващите години започва разработването на политическа програма за борба с насилието над жени. ООН, чрез своите договори и конвенции, превърна защитата на жените и техните права в една от основните си задачи. Това доведе до признанието, че насилието срещу жени представлява нарушение на правата на човека. С подписването и ратифицирането на договорите и конвенциите на ООН държавите се ангажираха не само да защитават жените, но и да създадат механизми за наказателно преследване и наказване на извършителите на насилие.

През последните години усилията на държавите за борба и премахване на всички форми на насилие срещу жени се засилиха. В съответствие с препоръките на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, много държави са разработили и приели специални закони за борба с това насилие,

включително домашното и домашното насилие. Тези законодателни реформи са важни, тъй като дават ясна рамка на обществото, че насилието срещу жени не е частен въпрос, че то ще бъде третирано като престъпление и че няма да бъде толерирано от обществото. Други инициативи с подобни цели се наблюдават по целия свят. Те включват например създаването на специализирани полицейски служби в областта на грижите за жени, жертви на насилие, създаването на специализирани съдилища за домашно насилие, обучението на полицейските и съдебните служители и създаването на медицински, психологически, социални и правни услуги за помощ на жени, жертви на насилие.¹

2. Определяне на проблема на насилието, определено от пола

На своето най-основно и очевидно ниво насилието е “действие, осъществено с цел да се нарани физически друго лице.” То включва актовете на насилие, извършвани срещу жените, *защото те са жени*. С това допълнение все пак определението вече не е просто и очевидно: за да се разбере явлението насилие е необходим анализ на формите на насилие, насочено към жените и да се подчертаят механизмите, които позволяват да се появят и възпроизвеждат тези модели на насилствено поведение.

1. Жените са уязвими по отношение на различните форми на насилие по различни причини, които се обуславят от пола им, обществените нагласи и ролята на жената в социалната йерархия.

2. Поради *взаимоотношенията ѝ с мъжа*, жената е уязвима по отношение на домашното насилие, което понякога приема форми, обусловени от културни традиции, съществуващи по света, например убийствата, свързани с проблема за зестрата и изгарянето на вдовиците заедно с мъртвите им съпрузи. И тук понятието на обществото за

¹ UNODC., Programme de formation aux réponses policières efficaces à la violence envers les femmes. NY, 2011. https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/TrainingcurriculumPoliceVAW_French.pdf

жената като собственост или протече на мъжа-закрилник, баща, съпруг, син и.т.н. се превръща в мощен аргумент за оправдание за прилаганото спрямо нея насилие.

3. Поради *принадлежността си към дадена социална група*, по време на война, бунт, етническо, кастово или класово насилие, жените могат да бъдат изнасилвани или да бъдат обект на жестокост, с цел да бъде унижена общността, към която те принадлежат. Мъжкото разбиране за жените като собственост на мъжете поддържа възпроизводството на тези практики.

В центъра на този анализ са проблемите, свързани с властта и отношенията между половете. Насилието, определено от пола е вградено в контекста на културните, социално-икономическите и политически отношения. Тези отношения, в които мъжката власт доминира, свеждат жените до икономически и емоционално зависими лица, собственост или протечета на определени мъже. Обществата, организирани на основата на полово обусловени, йерархични властови отношения узаконяват насилието срещу жените. В такива общества полово-обусловеното насилие приема формата не само на физическо насилие, но и на емоционална злоупотреба чрез заплахи, репресии, експлоатация, дискриминация, всяка от които води началото си от стремежа към контрол и принуда.

Основавайки се на този анализ много активисти приемат като определение на насилието, определено от пола “всяко действие, при което се използва сила или принуда с намерение да се поддържат/поощряват йерархични взаимоотношения между половете.” Силата на това определение е в това, че то подчертава ролята на патриархалното мислене при възпроизвеждането на насилието, но широтата му в известен смисъл е ограничаваща. Колкото и важно да е, да се определят причините и последиците на насилието, също толкова важно е да се определят точно

действията, които представляват насилие. Усилията да се разшири обхвата на гражданските права и правата на човека, за да се впише полово-обусловеното насилие като призната и функционална категория, допринасят съществено за постигането на тази цел. Декларацията за премахване на насилието срещу жените² определя насилието срещу жени като “всеки акт на насилие, определено от пола, което води или би могло да доведе до физическо, сексуално или психологическо увреждане или страдание за жените, включително заплахите за подобен акт, принуда или произволно лишаване от свобода, независимо дали това става в общественния или личния живот”.

В търсенето на ефективни стратегии за борба с насилието, определено от пола, особен интерес представляват четири основни вида насилие:

- **открито физическо насилие** (т.е. побой, сексуални заплахи в дома и на работното място)
- **психическо насилие** (т.е. отвличане, ограничаване на свободата, принудително омъжване)
- **лишаване от необходимите ресурси за физическо и психическо благосъстояние** (т.е. за грижа за здравето, прехрана, образование, материални средства за съществуване)
- **превръщане на жените в стока** (т.е. трафик на жени и проституция).

Друг подходящ начин за изучаване на полово-обусловеното насилие е чрез определяне на областта, където се извършва насилието срещу жените. Насилието се проявява главно в три сфери – семейство, общност и държава – и във всяка от тях съществува ключова социална институция, която изпълнява критично важните и интерактивни функции при определянето, легитимирането и поддържането на насилието.

² DEVAW: Declaration on the Elimination of Violence Against women, Art. 1&2

- **Семейната институция** кара своите членове да приемат йерархични взаимоотношения, изразяващи се в неравномерно разделяне на труда между половете и властта при разпределянето на ресурсите.

- **Общността** (т.е. социалните, икономическите, религиозните и културни институции) осигурява механизмите за възпроизводство на контрола на мъжете над сексуалността, свободата на движение и труда на жените.

- **Държавата** легитимира правата на собственост на мъжа над жената, предоставяйки юридическа основа на семейството и общността да възпроизвеждат тези взаимоотношения. Държавата прави това чрез приемането на дискриминационни закони и политики или чрез дискриминационно прилагане на законите.

3. Митове за домашното насилие и за насилието срещу жените

- Домашното насилие/споровете между мъже и жени са съществували винаги
- Домашното и физическото насилие са характерни за необвързаните хора, за бедните хора
- Жените-жертви на насилие в семейството са мазохистки
- Насилниците са психично болни хора
- Конфликтът в семейството винаги е изолиран епизод. Един шамар не е нещо сериозно.
- Насилникът си остава насилник завинаги
- Причината за насилие в семейството е алкохолизмът или зависимости
- Раздялата с насилника означава, че насилието ще спре
- Насилникът е бил предизвикан от пострадалата – тя си е търсила шамара

- Насилникът е много добър, грижовен, издържа семейството и децата си и не може да си представи да ги загуби

Стереотипите, свързани с пола, могат да ограничат развитието на естествените таланти и способности на момичета и момчета, жени и мъже, както и техния образователен и професионален опит и житейски възможности като цяло. Стереотипите за жените произтичат от и са причина за дълбоко вкоренени нагласи, ценности, норми и предразсъдъци срещу жените. Те се използват за оправдаване и поддържане на исторически отношения на власт на мъжете над жените, както и на сексистки нагласи, които възпрепятстват напредъка на жените. Стереотипите, свързани с пола, представляват сериозна пречка за постигането на истинско равенство между половете и подхранват дискриминацията, основана на пола.

4. Форми на домашното насилие

Съществен факт, който отличава тази от другите форми на насилие, е системността и продължителността му във времето. Семейства, в чиято история има един единствен акт на насилие, се отнасят към изключенията. Дългогодишният опит на организации и професионалисти, оказващи подкрепа на жертви на домашно насилие показва, че домашното насилие е процес, който може да продължава години.

Липсата на решителност за търсене на помощ и трудностите, съпътстващи споделянето на семейния проблем са свързани с наличието на афективна свързаност между жертва и извършител (съпруга-съпруг, дете-родител и др.), чиито отношения и взаимни чувства са противоречиви. В контекста на домашното насилие срещаме полярни емоции и действия, като «любов-омраза», «привличане-отхвърляне», «нежност-жестокост». Въпреки тези на пръв поглед парадоксални взаимодействия, домашното насилие не трябва

да се счита за свободен избор и към потърпевшите трябва да се подхожда с разбиране и подкрепа.

Друга характерна особеност на домашното насилие е съчетанието на различни форми – физическа агресия, психически и сексуален тормоз. Не са изключения случаите, при които присъстват и трите проявления. Това от своя страна води до висок риск за здравето, живота и психологическия интегритет на пострадалите и свидетелите на домашното насилие.

Домашното насилие е деструктивна форма на комуникация между членовете на семейството. Насилническият модел на взаимоотношения най-често се възприема и копира от децата-жертви или свидетели на явлението. Те възпроизвеждат модела в отношенията със своите връстници, на по-късен етап в интимните връзки и го мултиплицират в собственото си семейство. Често момчета, израснали в семейства с домашно насилие, се превръщат в мъже, които проявяват агресия спрямо по-слабите, въпреки преживяната болка и страдание в детството. Момичетата от своя страна са предразположени към въвличане в интимни връзки, характеризирани от насилие и отношение «власт-подчинение».

Насилието се упражнява в различни форми:

- вербална - обиди, шантаж, заплахи;
- психологическа - презрително поведение или думи, омаловажаване на мнението, ценностите и действията на жената;
- физическа - удари, побой;
- сексуална - насилствен секс, придружен с физическа грубост и заплахи, групови изнасилвания, принудително показване на порнографски филми;
- икономическа - лишаване от основни средства за съществуване, и чрез това, упражняване на контрол върху поведението на жената.

Според много проучвания домашното насилие преминава през цикли, чиято интензивност и честота се увеличават с времето и са свързани с повишен риск от убийство.

В контекста на домашното насилие и най-малкият инцидент може да предизвика криза, придружена със заплахи или агресивно поведение.

Фаза “Медена луна”

След кризата настъпва възстановяване на отношенията: мъжът, който се страхува да не изгуби своята половинка, омаловажава фактите, оправдава своето поведение, обещава това да не се повтаря и се връща към нормалното поведение.

Тази видима промяна поддържа у жената надеждата, че той няма да упражнява повече насилие, ако тя изпълни молбите му. През този период жената преоткрива спокоен и внимателен партньор.

Колкото по-силно е влиянието на насилието върху жертвата, толкова по-кратки стават периодите на “медената луна”. Жената се излага ежедневно на презрение, на контрол и агресивно поведение, живее в страх, несигурност, пригаждайки се към нуждите на партньора, съсредоточавайки се върху неговите настроения. Колкото по-често се повтаря цикълът, толкова по-некомпетентна в съвместния живот се чувства жената и по-натрапчиво става чувството ѝ, че тя е виновна за насилственото поведение на партньора.

Физическото насилие е най-разпространената форма на домашно насилие в българското семейство. Диапазонът на проявленията му е доста широк, от по-леки актове на агресия като блъскане, бутане и др. до тежки физически посегателства, водещи до трайни увреждания на здравето и/или застрашаващи живота.

Психическото насилие има по-скрит характер в сравнение с физическото и често жертвите не търсят целенасочено помощ. Характеризира се основно с налагането на власт и контрол от страна на насилника и поставяне на жертвата в подчинена и зависима позиция.

Сексуалното насилие в семейната двойка много често се negliжира като феномен. Противно на повечето схващания, сексуалното

насилие се упражнява много по-често от член на семейството отколкото от непознат извършител.

5. Белези за разпознаване на насилието

Следните характеристики могат да сигнализират, че дадено лице е станало жертва на насилие:

- лицето изпитва ужас от извършителя;
- лицето не търси защита, заради страх от отмъщение;
- лицето не умее да поставя граници и да ги отстоява;
- лицето изпитва вина;
- лицето се срамува;
- лицето не споделя за насилието;
- омаловажава това, което ѝ е причинено;
- отказва да напусне средата на насилието.
- много често жертвите на насилие имат поведение, което е неразбираемо за околните, поведение, което изглежда неочаквано и необяснимо.
- лесно се разстройват или разгневяват, отказват да планират бъдещето си и да се грижат за сигурността си, действат деструктивно и предизвикват конфликти, завръщат се при насилника
- постоянни и натрапливи мисли за травматичното събитие
- психосоматични проблеми: стомашни болки, главоболие, тремор, усещане за задушаване и гадене
- нарушения на съня: кошмари, трудности при заспиване, лесно събуждане, стряскане
- когнитивни нарушения: хаотично мислене, объркване, проблеми с паметта, затруднена концентрация
- разстройства във възприятието за време, липса на връзка между настоящето и миналото

- промени в идентичността на пострадалия: промени в представата за себе си и другите. "Повторения" на травматичното преживяване под формата на обсебващи спомени, сомато-сензорни усещания, които напомнят на усещанията по време на насилствената ситуация.

6. Основни моменти и мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие (ЗЗДН)

Законът за защита от домашното насилие претърпя изменения и те влизат в сила от 1 януари 2024 г.

чл.1 – Обхват на закона

□правата на лицата, пострадали от домашно насилие или в риск и мерките за защита;□органите и механизмите за провеждане на държавната политика за превенция и защита от домашното насилие и взаимодействието между тях;□програмите за превенция и специализираните услуги за предоставяне на защита, помощ и подкрепа на лицата, пострадали от домашно насилие или в риск;□производството за налагане на мерки за защита от домашното насилие;□мерките по прилагане на Регламент (ЕС) № 606/2013 на ЕП и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела;□Държавата провежда последователна политика в областта на домашното насилие чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и защита от домашното насилие.

Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо или икономическо насилие, както и опитът за

такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство или в интимна връзка.

Съгласно ЗЗДН Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство или в интимна връзка.

Интимна връзка (Допълнителни разпоредби §1, т.6): "Интимна връзка" представлява съвкупност от доброволни и трайни лични, интимни и сексуални отношения между две физически лица от мъжки и женски пол, независимо от това дали споделят едно домакинство и чието възникване, съдържание и прекратяване не са обект на правно регулиране от друг закон. Трайни по смисъла на предходното изречение са отношения с продължителност поне от 60 дни.

Програми за превенция и специализирани услуги

□Чл. 6е. (1) Държавата създава условия за изпълнението на програми за превенция на домашното насилие и специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа.□(2) Органите на изпълнителната власт, Националният институт на правосъдието и органите на местното самоуправление и местната администрация организират обучения на лицата, които осъществяват дейности по този закон.□(3) Органите на

изпълнителната власт, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, които осъществяват дейности по превенция и защита на лицата, пострадали от ДН или в риск, по реда на този закон разработват, организират изпълнението и изпълняват програмите и услугите, предвидени в чл. 5, ал. 1, т. 6 - 8. □(4) Министерският съвет приема 3-годишна национална програма за превенция и защита от ДН в срок до 31 март на съответната година. □(5) Средствата за финансиране на изпълнението на задълженията по националната програма по ал. 4 се определят на базата на средносрочни 3-годишни финансови прогнози, изготвени от съответните органи на изпълнителната власт, имащи ангажименти към изпълнението на дейности от програмата.

Със закона за държавния бюджет за съответната година по бюджета на МС се определят средства за финансиране на проекти на лицата по ал. 3, за разработване и изпълнение на:

×

1. програми за превенция на домашното насилие относно: а) работа с органите на съдебната власт;

б) работа с органите на МВР, включително обучение на полицаи и други служители на правоприлагащите

органи за идентифициране на случаите на ДН, по протоколи за реагиране и прилагане на съответното

законодателство; програмата се приема от МВР; в) обучение в учебните заведения за предотвратяване на

ДН и насърчаване на равнопоставеността и уважението между половете; програмата се приема от МОН; г)

обучение на лицата, които извършват превенцията и защитата по закона; д) мониторинг на

прилагането на закона; е) подготовка и провеждане на информационни кампании, семинари и конференции;

×

2. специализирани услуги за предоставяне на защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от

домашно насилие или в риск, които включват: НТЛ, консултативни центрове, защитено жилище.

×

3. специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева за извършители на

домашно насилие, които включват социално и психологическо консултиране.

×

(7) Процедурите по избор на ЮЛ, условията и редът за финансирането, отчитането и контролът на

дейностите по превенция се определят с ППЗЗДН.

Със закона за държавния бюджет за съответната година по бюджета на МС се определят средства за финансиране на проекти на лицата по ал. 3, за разработване и изпълнение на: □ 1. програми за превенция на домашното насилие относно: а) работа с органите на съдебната власт; б) работа с органите на МВР, включително обучение на полицаи и други служители на правоприлагащите органи за идентифициране на случаите на ДН, по протоколи за реагиране и прилагане на съответното законодателство; програмата се приема от МВР; в) обучение в учебните заведения за предотвратяване на ДН и насърчаване на равнопоставеността и

уважението между половете; програмата се приема от МОН; г) обучение на лицата, които извършват превенцията и защитата по закона; д) мониторинг на прилагането на закона; е) подготовка и провеждане на информационни кампании, семинари и конференции;□2. специализирани услуги за предоставяне на защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, които включват: НТЛ, консултативни центрове, защитено жилище.□3. специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева за извършители на домашно насилие, които включват социално и психологическо консултиране.□(7) Процедурите по избор на ЮЛ, условията и редът за финансирането, отчитането и контролът на дейностите по превенция се определят с ППЗЗДН.

Домашно насилие – Услуги по ЗСУ

□Чл. 15. В зависимост от основните групи дейности видовете социални услуги са:□1. информиране и консултиране;□2. застъпничество и посредничество;□3. общностна работа;□4. терапия и рехабилитация;□5. обучение за придобиване на умения;□6. подкрепа за придобиване на трудови умения;□7. дневна грижа;□8. резидентна грижа;□9. осигуряване на подслон;□10. асистентска подкрепа.

7. Междуетноститутуционално сътрудничество и координиран отговор на общността при случаи на домашно насилие

Разбирането на рисковите фактори за повторно или ескалиращо насилие е ключов фактор при защитата на пострадалите. Като общ принцип, колкото повече рискови фактори се отнасят за конкретен случай, толкова по-висок е рискът от повторно насилие, или от по-

сериозно насилие. Въпреки че няма начин точно да се предскаже летален изход, изследванията сочат някои ключови фактори, които създават по-висок потенциал за опасни актове на домашно насилие или смъртност в негов резултат:

☛ Рискови фактори:³

✗ Предишни случаи на насилие срещу жена, деца или други членове на семейството, както и бивши партньори: Прегледайте историята на насилие, формите и моделите на употребеното насилие, както и стари присъди или доклади в полицията. Насилници, които са извършвали чести и тежки насилствени действия (като използване на оръжие или душене на жертвата) са особено опасни.

✗ Предишни случаи на насилие извън семейството, например срещу служителите на организации или органи на реда, показват обща тенденция за употреба на насилие и в дома.

✗ Раздяла и развод са периоди на висок риск.

✗ Насилствени действия, извършени от друг член на семейството на насилника могат да бъдат използвани за контрол над жертвата и да доведат до невъзможността тя да избяга.

✗ Притежание и/или използване на оръжие: Законно или незаконно притежание на оръжие увеличава риска от въоръжено насилие, особено когато насилникът е използвал, или заплашвал да използва оръжия в контекста на по-ранни случаи на насилие.

✗ Употребата на алкохол и наркотици сама по себе си не причинява насилие, но може да намали прага и така да допринесе за нарастване на насилието.

✗ Заплахите винаги трябва да се взимат насериозно. Грешно е да се смята, че хора, които “само” използват заплахи, не са опасни —

³ UNFPA-WAVE, “Укрепване на отговора на здравната система спрямо насилието, основано на пола в Източна Европа и Централна Азия” (2014), стр. 83-84.

всъщност, тежкото насилие често се предшества от заплахи. По-конкретно, заплахите за убийство трябва да бъдат взети насериозно: В много случаи на жени, убити от интимни партньори, те са били неколkokратно заплашвани с убийство преди да бъдат убити.

✘ Крайна ревност и чувство за собственост: Извършители, които убиват или нараняват тежко своите партньори често са обладани от желанието да притежават и контролират своите партньори, като понякога приемат всеки мъж около тях за съперник и постоянно обвиняват жертвата в изневяра.

✘ Крайно патриархални разбирания и манталитет, като това една жена или момиче да се подчинява на своя съпруг или баща, защото е глава на семейството, или да спазва заостенели понятия за чест и сексуалност.

✘ Преследване и психически терор (дебнене): Много извършители не искат да приемат раздялата с техния партньор и се опитват да я избегнат по всякакъв начин, в това число и посредством насилие. Това може да доведе до насилие и заплахи, извършени дори години след раздялата.

✘ Опасност за децата: Децата също са под особен риск по време на раздяла и развод. Агресията на насилника срещу партньора може да премине към децата и той може да отмъсти, като ги използва или дори убие. Ето защо, планирането на безопасността винаги трябва да включва децата.

✘ Неспазването на ограничителни заповеди, издадени от съда или полицията сочи за високо рискова ситуация, защото показва, че насилникът не е склонен да промени поведението си.

✘ Възможни причини, които могат да доведат до рязко повишаване на насилието включват промени във връзката, например когато жената започне работа, против волята на нейния партньор, търси помощ, или подаде документи за развод.

Проучвания относно фаталния край, включващ убийства при случаи на домашно насилие идентифицират следното:

- Около 1/3 от жените, жертва на убийство са убити от настоящ или бивш партньор (за сравнение с едва 3% от убитите мъже)
- В около 75 % от убийствата на интимни партньори е имало предишна история на физическо насилие
- 76 % от жените жертви на убийство са били жертви на преследване преди смъртта си
- 75% от жените жертви на убийство и 85% от претърпелите серозни наранявания са се опитали да напуснат насилника си през последната година
- Жените, чиито партньори за ги заплашвали в миналото са в 15 пъти по-голям риск от убийство и с 20 пъти по-голям риск от убийство, ако партньорът ги е заплашвал и или е притежавал оръжие
- Опитът на жената да напусне е бил фактор за почти половината от убийствата на жени от страна на интимните партньори

Необходими условия за междуинституционално сътрудничество:

- ✓ Ясни указания, политики и процедури и
- ✓ Обезпечаване на услуги за подкрепа на пострадалите
- ✓ Политики и правила за определяне на случаи с повтарящо се насилие – домашното насилие в масовите случаи е повтарящо се насилие
- ✓ Специализирани звена/служители с достатъчна квалификация и опит за работа със случаи на насилие
- ✓ Обективни данни – доказателства и сведения

Многоведомствена работа по случаи:

- ✓ Тя трябва да включва – обмен на информация по случая, оценка на риска и планиране на безопасността, партньорство и еднопосочност на предприеманите действия, проследяване на развитието на случая
- ✓ Общуване на един език и определяне на общи цели
- ✓ Координация на усилията и действията
- ✓ Предполага мрежа от служби за услуги и подкрепа на жертвите
- ✓ Отговорност и ангажираност на службите
- ✓ Квалификация и експертност на участващите

Координиран отговор на общността– Същност

- Координиран отговор на общността) е система от мрежи, споразумения, процеси и подходи на различните институции и НПО на местно ниво, насочени към осигуряване на сигурността на пострадалите от ДН. Водещо начало е сигурността на жертвата на ДН. КОО изисква коренна промяна в отношението на институциите – промяна в отношението на гражданите и наказателния съд, промяна в процеса, който иначе е концентриран върху отделен инцидент, върху състезателното начало, върху утвърдени методи на доказване.
- КОО изисква промяна на фрагментарния подход на институции – социални служби, в повечето случаи неkoordinиран с институции и организации. Защото практиката на институциите има голямо значение за пречупване на модела на насилието, изпраща послание на насилника и жертвата.
- КОО означава че институциите следва да координират действията си като вземат решение какво означава сигурност на жертвата в тяхната общност

Принципи на добрите практики

- ✓ Независимо представителство и участие на жертвата
- ✓ Идентифициране на проблемите и рисковете
- ✓ Насочване – ясни критерии и последователно прилагане
- ✓ Многоведомствен ангажимент – определяне на водещите и задължително участващи служби
- ✓ Събиране и обмен на информация
- ✓ Планиране на действията
- ✓ Брой случаи и капацитет за многоведомствена работа
- ✓ Равенство и недискриминация
- ✓ Оперативна подкрепа
- ✓ Отговорност
- ✓ Оценка и обратна връзка от пострадалите

История на модела КОО:

- В Дълът, Минесота, САЩ, моделът се прилага от 1978г. В Дълът полицията, съда, социалните служби, НПО, дори и църквата са се обединили около интервенцията, която отчита най-вече контекста на насилието и как то засяга жените.

Това, което наистина го прави уникален, е ангажираността на хората и по-специално на инициаторката, Елън Пенс, тя е основателката на една неправителствена организация от Минесота, Минеаполис и тя избира града Дълът, за да се приложи модела на задължителния арест на извършителите на насилие. Това става в началото на 80-те години на XX век. Най-важното е фокусът на цялата законова система и на всички, които работят в нея, както и външните неправителствени организации, не само върху самия акт на насилие, а върху цялостния ефект от него върху жертвите. С действията си полицията първо трябва да спре акта на насилие и второ да се

фокусира върху ефекта на насилието върху жертвите - жената и децата най-често. Институциите действат независимо кой се обади, даже обаждането да е анонимно.

ЗАЕДНО СРЕЩУ НАСИЛИЕТО

КООРДИНИРАН ОТГОВОР НА ОБЩНОСТТА – дейности и ползи

- Създаване на последователен философски подход с централен принцип сигурността на жертвата
- Развиване на добри практики и протоколи на институции
- Намаляване на разпокъсаността на интервенциите
- Инкорпориране на мониторинга в системата
- Осигуряване на поддържащи структури в общността
- Осигуряване на интервенция за насилниците с оглед намаляване на насилието
- Премахване на вредите върху децата от насилието срещу жените
- Оценка на системата за интервенция от гледна точка на жертвата

